

Nr 52.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1936 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion angående pensionering av viss indelt personal.

I två till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 204 av herr *Bäcklund* jämte två av kammarens övriga ledamöter, och den andra inom andra kammaren under nr 469 av herr *Holmström* jämte elva av kammarens övriga ledamöter, har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att indelt personal, oavsett arten av sin tjänstgöring, må komma i åtnjutande av vissa särskilda pensionsförmåner, om de uppnått 60 levnadsår och under en tid av minst 15 år varit inkallade till ständig tjänstgöring samt styrka sig vara i behövande omständigheter.

I fråga om motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen I: 204.

Utskottet får till en början erinra, att Kungl. Maj:t i proposition nr 63 till 1933 års riksdag framlade förslag om särskild pensionsförmån — utöver gratial från Vadstena krigsmanshuskassa — åt två indelta, vilka varit inkallade till s. k. ständig tjänstgöring.

Bankoutskottet, som avstyrkte bifall till Kungl. Maj:ts berörda proposition, anförde i sitt utlåtande nr 34/1933, punkten 22, huvudsakligen följande:

Av uppgifter, vilka under hand tillställts utskottet från arméförvaltningens civila departement, syntes framgå, att antalet indelta, som under avsevärd tid varit inkallade i ständig tjänstgöring, vore så stort, att ett medgivande såsom regel av särskild pensionsförmån kunde befaras medföra ganska omfattande konsekvenser. Vid sådant förhållande och då ett beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag uppenbarligen skulle bliva av prejudicerande natur, hade utskottet icke kunnat undgå att ställa sig tveksamt till förslaget. Enligt utskottets mening vore det önskvärt att, innan avgörande träffades i fråga om särskild pensionsförmån för indelta, vilka varit inkallade till ständig tjänstgöring, närmare utredning verkställdes angående omfattningen av de konsekvenser, ett beviljande av sådan förmån skulle medföra samt, därest det efter prövning av utredningens resultat ansåges lämpligt och möjligt att bereda dylik särskild pensionsförmån, under vilka förutsättningar och efter vilka grunder detta borde ske. Vid ett övervägande i sistnämnda hänseende syntes bland annat böra beaktas spörsmålet, om ej vid bedömande av frågan om särskild tilläggsförmån hänsyn borde tagas till de i varje särskilt fall föreliggande ekonomiska förhållandena. I avvaktan

på en utredning av här antydd art hade utskottet ansett sig böra avstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag.

I enlighet med utskottets hemställda lämnade riksdagen Kungl. Maj:ts förenämnda förslag utan bifall.

Genom beslut den 7 juli 1933 uppdrog Kungl. Maj:t åt *arméförvaltningens civila departement* att med beaktande av vad bankoutsrottet i sitt ovan nämnda utlåtande anfört beträffande föreliggande fråga verkställa utredning i av utskottet angivna hänseenden.

Sedan civila departementet inkommit med ifrågavarande utredning, remitterades ärendet till statskontoret för yttrande.

Statskontoret anförde i utlåtande den 19 mars 1935 bland annat följande:

Frågan om anvisande av pensioner åt indelt personal i de fall den varit inkallad till ständig tjänstgöring hade enligt statskontorets mening kommit i ett annat läge, sedan bestämmelser med stöd av 1934 års riksdags beslut utfärdats angående pensionering av arbetarpersonal i statens tjänst. Ämbetsverket hyste nämligen för sin del ingen tvekan om, att icke sådan indelt personal, som inkallats till ständig tjänstgöring och därvid utfört arbetsuppgifter, vilka eljest fullgjordes av civil personal i förmans- eller arbetaranställning, vore att hänföra till sådan arbetare i statens tjänst, som jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) kunde komma i åtnjutande av pension. Den beträffande de indelta tillämpade anställningsformen ävensom det sätt, varpå de avlönades, kunde enligt ämbetsverkets mening icke utgöra hinder för nämnda bestämmelsers tillämplighet. Fyllde den anställde de fordringar, som i 2 § av ovan nämnda kungörelse uppställts i fråga om levnadsålder samt i fråga om anställningens art och omfattning, borde pension kunna beviljas enligt samma kungörelse.

Med hänsyn härtill och då statskontoret icke funnit tillräckliga skäl anförda för att staten skulle ikläda sig så väsentliga kostnader som en pensionering av indelta med viss längre tids militär tjänstgöring skulle medföra, måste statskontoret för sin del avstyrka, att den indelta personalen vid armén bereddes möjlighet till pension i annan ordning än hittills utfärdade bestämmelser medgäve.

I ett den 14 september 1935 avgivet utlåtande förklarade *statens pensionsanstalt* sig instämma i det av statskontoret avgivna yttrandet.

Genom beslut den 19 mars 1936 har *Kungl. Maj:t* anbefallt *arméförvaltningens civila departement* att med avseende å indelta, till ständig tjänstgöring inkallade soldater

dels införskaffa uppgift

1) angående vederbörandes namn och ålder ävensom den tid, varunder han varit inkallad till tjänstgöring,

2) angående arten av det arbete, soldaten under sin tjänstgöring haft att förrätta med angivande av huruvida han enligt tidigare i ärendet verkställd utredning ansetts hänförlig till indelta soldater, sysselsatta med arbetsuppgifter, som eljest fullgöras av civil personal i förmans- eller arbetaranställning, samt

3) angående de medel, från vilka vederbörandes avlöning bestritts, samt, där avlöning ej utgått enligt gällande manskapsavlöningsbestämmelser, ersättningens storlek,

dels ock på grundval av sålunda förebragt utredning avgiva förnyat utlåtande i ärendet och därvid särskilt yttra sig beträffande frågan, huruvida skäl kunna anses föreligga för beredande av särskild pensionsförmån åt sådana i ärendet avsedda indelta soldater, som icke ansetts sysselsatta med arbetsuppgifter, varom under 2) här ovan förmäles.

I den nu föreliggande motionen I: 204 anföres bland annat följande:

Av den föreliggande utredningen framginge alltså, att sådana indelta, vilka fullgjort ständigt tjänstgöring under en tid av minst 15 år och därunder utfört arbete, vilket eljest utfördes av civil personal i förmans- eller arbetaransättning, utan särskilt medgivande av riksdagen kunde beviljas särskilda pensionsförmåner enligt bestämmelserna i kungörelsen nr 585/1934. Detta innebure emellertid, att sådana indelta, som tagits i anspråk för tjänstgöring, som kunde betraktas vara av mera militär natur, skulle ställas i sämre läge. Detta syntes icke vara överensstämmande med rättvisa och billighet. Indelta, som varit inkallade till ständigt tjänstgöring, borde medgivas särskilda pensionsförmåner oavsett arten av det arbete, som de utfört under sin tjänstgöring.

Beträffande villkoren för de särskilda pensionsförmånernas åtnjutande syntes dessa böra bestämmas till uppnådda 60 levnadsår och 15 års ständigt tjänstgöring samt att vederbörande styrkte sig vara i behövande omständigheter, d. v. s. beträffande levnads- och tjänstålder desamma som de genom kungörelsen den 7 december 1934 med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst fastställda.

Pensionsbeloppen borde också vara desamma som de i nämnda kungörelse angivna eller 540 kronor, om den ständiga tjänstgöringen understeg 20 år, 696 kronor för en tjänstgöringstid, som uppginge till 20 men ej 25 år, 852 kronor för en tjänstgöringstid mellan 25 och 30 år och 1 008 kronor för längre tjänstetid än 30 år. I dessa pensionsbelopp borde inräknas det vanliga soldatunderhållet från Vadstena krigsmanshuskassa.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, är den i motionerna be- Utskottet.
rörda frågan om beredande av särskild pensionsförmån åt indelta, vilka varit inkallade till s. k. ständigt tjänstgöring och därunder förrättat arbete av militär natur, för närvarande genom Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut föremål för utredning av arméförvaltningens civila departement. Enligt utskottets mening torde det icke vara lämpligt, att riksdagen skulle, innan utredningens resultat föreligger och Kungl. Maj:t tagit ställning till desamma, fastställa regler för utgående av särskilda pensionsförmåner till förenämnda indelta. Vid sådant förhållande får utskottet, som förväntar att utredningen bedrivs med all möjlig skyndsamhet, avstyrka bifall till de föreliggande motionerna.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner I: 204 och II: 469 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 maj 1936.

På bankoutskottets vägnar:

EDVIN LEFFLER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg**, *Lindley**, *Johansson* i Friggeråker, *Bjurström*, *Ström* i Lidköping och *Swartling**.

från andra kammaren: herrar *Leffler*, *Lovén*, *Laurén*, *Paulsen*, *K. A. Westman*, *Andersson* i Falkenberg*, *Carleson* och *Elmroth*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
